

ONDRUSKA

Ruuskanen-Ruuska sukuseuran sukuviesti 22

helmikuu 2014

Riihipetäjä, kuvattu kesällä 1961

Sukuseuramme tunnus on rauhoitettu riihipetäjä, joka kasvaa Siilinjärven Kuuslahdessa Rannan Asikkalan pellolla.

Lehtemme on saanut nimensä sukunimemme lähtökohtana olevasta nimestä Andreas, jonka toinen muoto on Ondrei, Ondruska. Tästä muotoutuivat vähitellen Ruska, Druska ja Ruskain sekä vuosisatojen aikana Ruuskanen ja Ruuska.

Ondruska 22, helmikuu 2014

Ajankohtaista	2
Pääkirjoitus	3
Jyväskylän sukkokous 2014	4
Sukumme kulkureitti.....	5
Vaivionniemen Ruuskasia.....	5
Elinoloista Pohjois-Savossa.....	7
Ville Ruuskanen suojeluskunnan paikallispäällikkönä.....	8

Lehtitoimikunta: Raija Peltola [raijahpeltola\(at\)gmail.com](mailto:raijahpeltola(at)gmail.com), Markku Ruuskanen [markkuj.ruuskanen\(at\)kolumbus.fi](mailto:markkuj.ruuskanen(at)kolumbus.fi) ja Marita Nygrén [marita.nygren\(at\)gmail.com](mailto:marita.nygren(at)gmail.com)
Sukuviestiin osoitetut jutut osoitteeseen: [ondruska.sukuviesti\(at\)gmail.com](mailto:ondruska.sukuviesti(at)gmail.com)

Ajankohtaista

Hyvää alkanutta vuotta 2014 Ruuskanen-Ruuska sukuseuran jäsenille!

Tuttuun tapaan vuoden ensimmäisen lehden mukana postitetaan jäsenmaksulomake. Muistathan maksaessasi käyttää **viitenumeroa**, jotta maksu kirjautuu oikealle henkilölle.

Valtakunnalliset sukututkimuspäivät järjestetään tänä vuonna Savonlinnassa 14.-16.03.2014. Tapahtumapaikkana on Wanhan Kasinon Savonlinnasali. Ruuskanen-Ruuska sukuseuralla on tuossa tapahtumassa oma esittelypöytä. Lisätietoa tapahtumasta löytyy Suomen

Sukututkimusseuran sivuilta.

<http://www.genealogia.fi/Savonlinna2014.html>

Sukukokousta koskeva tieto tässä numerossa on lähinnä vanhan kertausta. Seuraava, huhtikuun alkupuolella ilmestyvä lehti keskittyy Jyväskylän sukkokoukseen kutsuineen, ilmoittautumisohjeineen ja sukkokousasia-kirjoineen.

Ja muistatte varmaan, että **kaikenlaiset tarinat, piirustukset, kuvat ja muistelot lehden lukijoilta, myös siltä nuorimmalta sukupolvelta, ovat tervetulleita lehdessä julkaistavaksi**. Mikäli et halua, että juttu julkaistaan kotisivujen nettiversiossa, ilmoita asiasta Marita Nygrénille [marita.nygren\(at\)gmail.com](mailto:marita.nygren(at)gmail.com) artikkelin poistamiseksi.

Puheenjohtajan kynällä

Muutama kuukausi takaperin sitä toisillemme toivoteltiin hyvää joulua ja hyvää tulevaa vuotta. Nyt toivottelemme toisillemme hyvää loppuvuotta. Niin se aika kuluu ja kuukaudet vaihtuvat. Ystävälle, tuttavalle ja kaverille hyvän toivottaminen ei ole koskaan pahasta. Vastaanottajassa se aina saa aikaan jonkinlaisen mielihyvän tunteen. Sukuseuralainenhan on aina ystävä ja kaveri.

Sukuviesteissä nro 8/2009 ja nro 10/2010 kirjoitin, heti talvisodan alettua 7.12.1939 Uomaalla kaatuneesta sedästäni, Lassi-Pekka Ruuskasesta. Muutama vuosi takaperin tuli tädilleni, siis Lassi-Pekan sisarelle Maija Savolaiselle kirje, jossa pyydettiin häntä antamaan verinäyte taistelulentillä kaatuneiden ja nyt Suomeen tuotujen vainajien jäännösten tunnistamiseksi. Yhdessä epäily kohdistui juuri Lassi-Pekka Ruuskasen luujäämistöksi. Muutama viikko ennen joulua tuli DNA-näytteiden tulos, jossa kerrottiin, ettei tämä luujäämistö kuulukaan Lassi-Pekka Ruuskaselle. Jotenkin tieto oli yllättävä ja mykistävä. Elettiinhan lähisuvun keskuudessa jo toivossa Lassi-Pekan luujäämistön vihdoinkin saamiseksi kotimaan kirkkomultiin.

Siilinjärven ja Maaningan paikallislehti Uutis-Jousi kirjoitti 5. ja 12.1.2014 numeroissa, että kolme tunnistettua vainajaa Siilinjärveltä ja Maaningalta oli tuotu haudattaviksi kotiseurakunnan kirkkomaahan. Hekin ovat kaatuneet 7.12.1939 Uomalla, samassa taistelussa, kuin Lassi-Pekka. Vielä on siis jakettava setää odotella.

Vuoden vaihteen pyhien aikana oli tilaisuus lueskella vanhojakin lehtiä. Olen säästänyt vuosien varrella kohtalaisen monta Sukuviesti -lehteä. Vanhat asiat kiinnostavat kaikissa muodoissaan. Miia Konu tekee lehteen 1800–1900 -lukujen "uutisia" suomenkielisistä sanomalehdistä. Lueskeltuani uutisia puolentusinan verran lehdistä, kiintyi huomioni Amerikkaan muuttaneiden, miesten ja naisten, kirjeenvaihtoilmoitusten määrään. Kaivattiin kirjeenvaihtokumppania "tositarkoituksellakin" Suomesta. Oliko näissä ilmoituksissa koti-ikävä taustalla, mene ja tiedä. Reilussa sadassa vuodessa nuorten halut ja tarpeet eivät ole muuttuneet miksikään. Valokuva ja muitakin henkilökohtaisia tietoja pyydettiin reilusti vastauskuoressa mukaan.

Palkkaerot ovat kylläkin reilusti nykypäivään kaventuneet. Uusi Aura uutisoi 18.1.1908 (Sukuviesti 2/2012) naisten ja miesten työn teosta: *Naiset satamatyömiehinä ... .. Naispuoliset lastaajat saavat 2 mk 50 p. päivässä ja ovat aina yhtä ahkeria. Miehet saavat 4 – 5 mk. päivässä, mutta tekewät laiskasti työtä ja owat melkein poikkeuksetta juoppoja.* Että, tällaista historiaa tällä kertaa.

Vuoden alkupäivinä soitti eräs sukuseuran jäsen Helsingistä. Juttelimme uutiset puolin ja toisin. Viimeisenä asiana hän minulle kertoi, että Jyväskylän sukukokouspäivä on merkitty allakkaan, ja siellä tavataan. Ilahduin asiasta ja toivotin hänet kokoukseen tervetulleeksi. Toivoisin samalla tavalla hyvin monen muunkin jo kirjoittaneen tai nyt viimeistään kirjoittavan päivän muistiin. Sukukokous on siis lauantaina 9 päivä elokuuta tänä vuonna.

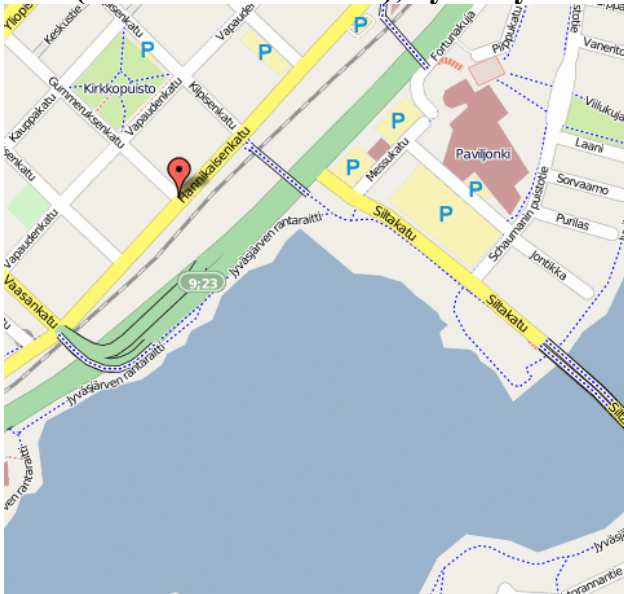
Toivotan jokaiselle Hyvää loppuvuotta, Jyväskylässä tavataan.

Asko Ruuskanen, Viljelijäntie 16, 70260 Kuopio,
[asko.ruuskanen\(at\)kolumbus.fi](mailto:asko.ruuskanen(at)kolumbus.fi) puh.0500 759250.

Jyväskylän sukukokous 2014

Ruuskanen-Ruuska sukuseura sukukokous la 09.08.2014

Paikka: **Hotelli Aleksandra
(Hannikaisenkatu 35), Jyväskylä**

Kartta osoitteesta <http://karttapalvelu.s-kanava.net/kartta/map.html?tpid=514847011&locale=fi-FI>

Lauantain 9.08.2014 aikataulu

- sukukokouksen ruokailu aloitetaan klo 11.30 ja
- sukukokous klo 13.00 samassa juhlasalissa

Tuomo Rytkönen on lupautunut esittelemään DNA-testien tuloksia sukukokoukselle.

Sukukokouksen arvioidaan päättyvän klo 16.00 mennessä, jonka jälkeen jää hyvin aikaa majoittua ja siirtyä läheiseen (n. 500m) matkustajasatamaan laivaristeilyä varten.

Matkustajasatamasta alkaa **kahden tunnin laivaristeily** Päijänteen saaristossa laivalla m/s Suomen Suvi. Lähtöaika satamasta kello 17.30.

Sukukokoukseen osallistuvalla tarjotaan sukuseuran risteilyn sekä suuhunpantavaksi kahvin/teen kera kylmän voileivän.

Kuva osoitteesta: <http://www.paijanne-risteilythilden.fi/files/suomensuvi-vaajakoskella.jpg>

Sukukokouksessa on myytävänä **sukupinssejä** (koko n. 2,4cmx3cm), joissa on seuran vaakuna. Myyntihinta 2 €/kpl

Ennakkotietoa majoituksesta

(Hotelli Aleksandra, Hannikaisenkatu 35, Jyväskylä, puh: 020 1234642)

Hinta/vrk

- 77€ 1-hengen huone (economy)
- 87€ 2-hengen huone (economy)
- 97€ 1-hengen huone (standard)
- 107€ 2-hengen huone (standard)
- 10€ lisävuode

Huonehinta sisältää runsaan buffetaamaisen, hotelliasukkaiden saunavuoron, vapaan sisäänpääsyn hotellin iltaravintoloihin

Hinta vuoden 2013 mukainen, lopullinen hinta vahvistuu vuoden 2014 alussa.

Kutsu sukukokoukseen, sukukokousasiakirjat ja ilmoittautumishjeet elokuun sukukokoukseen julkaistaan seuraavassa, huhtikuun alkupuolella ilmestyvässä Ondruskassa.

Sukumme kulkureitti aikojen saatossa Kiinan ja Siperia kautta Suomeen.

Seuraavassa lehdessä ja kesällä sukkokoukussa saamme lisää tietoa DNA-tutkimuksesta.

Vaivionniemen Ruuskasia

Markku Ruuskanen

Lääkäri Kalle Kusti Ruuskanen

Ondruska-lehdessämme nro 21 oli Risto Ruuskasen kirjoittama juttu vanhemmistaan Toini Annikki ja Kalle Veikko Ruuskasesta. Kalle Veikon isä oli Erik Ruuskanen. Erikillä oli nuorempi sisar Iida, jolla oli 2.1.1889 Maaningalla syntynyt poika Kalle Kusti Ruuskanen. Iida avioitui myöhemmin Pekka Pitkäsen kanssa ja heillä oli seitsemän lasta.

Kalle Kusti valmistui lääketieteen lisensiaatiksi vuonna 1920. Hän oli toiminut Venäjällä Ural-Kaspian naftayhtiön lääkärimäestössä Dussorissa

Turkestanissa 1.5.1917-1.6.1918. Ural-Kaspian öljy-yhtiö oli perustettu vuonna 1910 ja toimi aina vuoteen 2000 saakka.

Lääkäriksi valmistuttuaan Kalle toimi kunnanlääkärinä Maaningalla, Kerimäellä, Alahärmässä ja uudelleen Kerimäellä 15.5.1925 alkaen. Sen jälkeen hän toimi 1.3.1936 alkaen Tohmajärven piirin piirilääkärinä aina vuoden 1947 loppuun saakka. Kalle kuoli Hangossa 20.11.1962.

Kalle Kusti oli avioitunut 3.7.1920 Alma Maria

Leiviskän kanssa ja avioparille syntyi kaksi tyttäätä, Laura Annikki ja Marja-Liisa. Laura Annikki avioitui Bertel Ekmanin kanssa ja Marja-Liisa avioitui Jorma Kahman kanssa. Kalle kuului Vaivionniemen Heikki Ruuskasen sukuhaaraan ja hänen perheensä tiedot ovat sukukirjan II niteen ensimmäisessä painoksessa sukutaulussa 1606 ja toisessa painoksessa sukutaulussa 1668.

Tohmajärven piirilääkäriajoilta saimme hauskoja muistikuvia viime kesänä Reino Multaselta, joka lähetti sähköpostia ja kertoi olevansa 84-vuotias eläkeläinen Joensuusta. Reino on syntynyt Tohmajärvellä ja hänen sukunsa on alkujaan Kiteeltä, johon suku oli todennäköisesti tullut Vienan Karjalasta. Reino oli ollut aikoinaan Kallen hoidettavana useamman kerran.

Reino kertoi kuulleen, että Kalle oli ollut aikaisemmin jossain idässä lääkärinä, mikä pitää paikkansa, kun Kalle oli todellakin ollut Turkestanissa naftayhtiön lääkärinä. Reino mainitsee Kallen olleen taitava lääkäri erikoisesti ihotautien hoidossa. Hän kertoo käyneensä uusimassa äitinsä reseptejä vuosikymmeniä sitten Kallen luona. Reinon mukana oli tuolloin ollut hänen nuori vaimonsa ja Kalle oli todennut, että sinulla on mukana seuraneitikin.

Vuonna 1935 Reino kertoo asuneensa Tohmajärven Oravaarassa Matti Hassisen talon piharakennuksessa. Oheinen kuva on Oravaarasta. Siellä oli erään pojan ongenkoukku tarttunut Reinon jalkapohjaan. Ongensiima katkaistiin vähän ylempää ja siima jäi kotiin kävellessä monesti jalan alle. Hassisen pihasta Reino oli päässyt hevostyöillä Kalle Ruuskasen hoidettavaksi. Kalle oli suihkuttanut puudutusainetta jalan pinnalle ja leikannut koukun antaen sen sitten omistajalle luovutettavaksi. Ongenkoukut olivat siihen aikaan pojille arvokkaita.

Vuonna 1940 Reinon piti mennä Kallen luokse hoidattamaan keuhkopussintulehdusta. Kalle kysyi tavallisesti potilailtaan: ”Mitäpä läksit?” Hoitona keuhkopussintulehdukseen Reino sai jotain pulveria ja kosteita lämmittäviä kääreitä, jotka sitten auttoivatkin siihen sairauteen.

Eräälle toiselle jalkaansa valittavalle Kalle oli tokaissut: ”Ne on niitä varvaskipeitä”

Reino kertoo nyt sairastavansa Lewyn kappaletautia, joka aiheuttaa hänelle liikkumisen ja muistin huonontumista sekä harhanäkyjä. Tauti ei kuulemma parane, mutta Reino on iloinen korkeasta iästään.

Reino Multanen Oravaarassa 1938

Kaskuja Kalle Ruuskasesta

Yritin etsiä tohmajärveläiskaskuja, mutta löysin vain muutaman Kalle Ruuskasta koskevan jutun.

Alahärmän kunnanlääkäri, sittemmin Tohmajärven piirilääkäri Kalle Ruuskanen oli tulossa sairaskäynniltä jo kello seitsemän aikaan aamulla, kun ensimmäinen potilas oli tulossa vastaanotolle. - Missäs se tohtori on jo näin varhain ollut? - Missäs muualla kuin pappilassa. Kun on vanha mies ja pappi vielä eikä kuolis millään.

Kalle Ruuskanen Tohmajärveltä ajaa alamäkeä. Pyörä osuu pehmeään paikkaan ja Ruuskanen lentää nurin taittaen käsivartensa. Paikalle kerääntyy runsaasti väkeä ja joku joukosta kehottaa kutsumaan lääkärin paikalle. Ruuskanen nousee irvistäen kivusta ja sanoo: - Tässähän mie jo olen, mutta minkäs mie tälle mahan.

Suorasukaisen tunnetun entisen piirilääkärin R:n vastaanotolle tulee vanhuuttaan tutiseva potilas. R. kysäisee heti alkuun: - Joskos tulit kuolintodistustas hakemaan?

Aili Nupposen nettisivulta

Elinoloista Pohjois-Savossa 1930-luvulla

Markku Ruuskanen

Lähteet:

Esa Ruuskanen: Viholliskuviin ja viranomaisiin vetoamalla vaiennetut työväentalot. Väitöskirja Jyväskylä 2006 ja

Erkki Kinnunen: Savon historia V. Porvoo 2013.

Pohjois-Savo oli keskuskaupunkia Kuopiota lukuun ottamatta enimmäkseen alle 10 hehtaarin suuruisten pientilojen maaseutua. Seudulla oli vankka herännäispitäjä Lapinlahti ja maakunnan pientiloilta lähdettiin usein talvisin sivutöihin. Savossa jäätiin usein 1800-luvun lopulla maata vaille olevaksi maataloustyöläiseksi sukutiloille tai niiden liepeille. Sivutyöt olivat useimmiten metsätöitä. Tilattoman väestön suuri määrä aiheutti ongelmia Savossa ja itärajan sulkeutuminen lopetti aiemman muuttoliikkeen Pietariin suuntaan.

Pohjois-Savossa oli 1800-luvun lopulla suuria kansallisia vaikuttajia, kuten J.V. Snellman, Järnefeltit, Minna Canth, Ahon veljekset ja Herman Saastamoinen, jotka kaikki vaikuttivat kansallisen heräämisen aikaan merkittävästi. Maanviljelystuotteita, erityisesti voita, viettiin Pietariin saakka.

Pellervolainen osuustoimintaliike sai tukevan jalansijan Karjalan ja Pohjanmaan lisäksi Savosta ja poliittisista liikkeistä kommunismi sai merkittävän paljon kannatusta maakunnassa. Vasemmistolaisen liikkeen kannatusta on selitetty juuri suurella mökkiläisväestön ja

pienviljelijäin määrällä. Maakunnan pääkaupunkia Kuopiota kutsuttiin ”Suomen Moskovaksi” radikaalin työväenliikkeen suuren kannatuksen takia.

Väestöpohjasta ja työmahdollisuuksista

Väestöpohjaltaan Pohjois-Savo oli pienten, mutta laajojen pitäjien maaseutua, jonka asukkaat ansaitsivat elantonsa pääosin metsä- ja puutavaraliikennetöistä ja maidon myynnistä, jota harjoittivat mökkiläiset ja pienviljelijät. Keskikokoiset talolliset tukeutuivat paljolti metsään, jota myymälle he saivat rahaa velkojensa maksuun ja johon luottaen he usein velkaantuivat lisää. Maaseutua hallitsivat vesistöt ja laajat salot, joissa asutusta oli harvakseltaan. Niinpä Pohjois-Savo olikin metsävaltaisempia ja harvimminkin viljeltyjä seutuja maassamme.

Monesti 1920-luvun maareformeissa muodostuneet pientilat tarvitsivat niittymaata karjalleen. Hevosille tarvittiin rehuheinää ja heiniä tarvitsivat myös pientilojen muutaman lypsylehmätkin syödäkseen. Monet pientilat keskittyivätkin lypsykarjatalouteen. Maakunnassa oli suurilla metsäyhtiöillä merkittävä rooli metsänomistajana, kun jo vuonna 1901 yhtiöillä oli omistuksessaan 12 % metsämaasta. Vuonna 1925 säädettiin Lex Pulkkinen avasi pientiloilla mahdollisuuden saada asutustoimintaan suuryhtiöiden metsämaita.

Usein pientilalliset tekivät töitä metsäyhtiöille, jotka puolestaan saivat työvoimaa läheltä suuria metsäalueitaan. Metsätyöt olivat hakkuu-, uitto- ja lastaustöitä, joilla puu saatiin metsästä vesistöjen kautta tehtaille jalostettavaksi.

Vähitellen 1920-luvulla peltoalakin alkoi kasvaa ja vuosikymmenen aikana se lisääntyikin 18 %:lla. Taloudellinen nousukausi ja pankkien lainananto lisäsi yhdessä maanhalun kanssa peltojen määrää merkittävästi. Pankit välittivät myös valtion asutuslainoja. Kehityksestä huolimatta pientilat pysyivät heikosti

kannattavina ja olivat kyvyttömiä tulemaan toimeen pelkillä maataloustuloillaan. Pula-aikana 1930-luvulla tämä tuli selvästi ilmi.

Keskikokoisia tiloja oli Pohjois-Savossa selvästi vähemmän kuin muussa maassa keskimäärin. Alle 10 hehtaarin pientiloja maakunnan viljelyksistä oli yli 80 % ja niistäkin suuri osa oli muutaman hehtaarin mökkejä, joiden asukkaat eivät millään tulleet toimeen pelkillä maataloustulolla ilman metsätyötuloja. Mökistä saatiin asuinsija ja kasvimaata vihanneksille omaan käyttöön sekä heinämaata hevosta varten. Yleisimmät kotieläimet hevosen lisäksi olivat lampaat ja kanat.

Pienviljelijät

Pienviljelijöissä oli sekä perinteisiä talollisia että torppareista itsenäisiksi viljelijöiksi muuttuneita torppareita. Eniten pienviljelijöissä oli näitä torppareista tulleita viljelijöitä. Kunnallisessa itsehallinnossa vain perinteisillä manttaalimaata omistavilla talollisilla oli ollut sanan valtaa paikallishallinnossa. Pienviljelijöiden ja suurempia tiloja viljelleiden maanviljelijöiden välistä keskustelua harrastettiin paljon osuustoiminnallisissa yhteisöissä, kuten osuusmeijereissä ja osuuskassoissa. Näissä hyveiksi kohosivat tuottajuuteen sidottu maahenki, kylän yhteistyö ja elinkeinon kohottamistarpeet. Oikeistoradikalismi ei saanut Pohjois-Savossa mitään merkittävää jalansijaa, vaikkakin yksittäisiä aktiiveja olikin joitain. Kun edettiin 1930-loppupuolelle poliittinen radikalismi menetti jalansijansa ja poliittisen keskustan kummallakin puolella olevat sosialidemokraatit ja maalaisliitto löysivät toisensa entistä useammassa asioissa.

Elinkeinoista kaupungeissa ja taajamissa

Kaupunkimaisia keskuksia Kuopion lisäksi Pohjois-Savossa oli vain kauppa- ja koulukaupunki Iisalmi. Kuopiossa oli puunjalostusteollisuutta, puusepäntehtaita, sahoja, konepaja, telakka, tiilitehdas ja

elintarviketeollisuutta. Selkeitä teollisuustaajamia oli Juankoskella, Karttulassa, Suonenjoella ja Varkaudessa. Suurin osa maakunnan tehdas- saha- ja pajatyöläisistä asui Kuopiossa. Eniten työläisiä asukasluokun suhteutettuna oli Varkaudessa, jossa teollisuudesta sai ansionsa neljännes asukasluvusta. Merkittäviä työllistäjiä olivat Iisveden saha Suonenjoella, Jynkän teollisuus- ja sahayhteisö Kuopion maalaiskunnassa, Ylä-Savon sahat Iisalmessa, teollisuuslaitokset Leppävirralla, Syväniemen rullatehdas Karttulassa ja Juankosken tehtaot Koillis-Savossa.

Asumisolot kohentuivat 1920-30-luvuilla selvästi. Torppien itsenäistyminen aiheutti pientilojen kunnostamista ja elinolojen paranemista, kun tulevaisuuteen uskottiin entistä enemmän. Kunnollisia ihmisasuntoja kohosi entisten vuokralla olleiden asumusten sijaan. Myös eläinsuojia rakennettiin merkittävästi tuona aikana.

Ville Ruuskanen suojeluskunnan paikallispäällikkönä

Markku Ruuskanen

Lähteet:

Selén Kari, Pylkkänen Ali: Sarkatakkien armeija. WSOY Juva 2004, Selén Kari: Sarkatakkien maa, WSOY Juva 2001, Savon historia osa V ja Uola Mikko: Sinimustien veljeskunta. Keuruu 1982.

Armas Vilhelm eli Ville Ruuskanen syntyi 28.11.1887 Pietarissa, jonne hänen vanhempansa Kalle ja Rosa Ruuskanen olivat muuttaneet 1880-luvulla Säamingistä. Ville kuului Säamingistä ja Rantasalmelta lähtöisin olevaan Samuel Ruuskasen sukuhaaraan.

Ville oli avioitunut vuonna 1914 Saima Orrenmaan kanssa ja heillä oli neljä lasta: Kaarlo Juhani, Maija-Liisa, Pirkko Leena ja

Eeva Kaarina. Perhe oli muuttanut vuonna 1929 Keuruulta Mikkeliin, jossa Ville toimi maanmittausinsinööriä vuonna 1939 tapahtuneeseen kuolemaansa asti.

Savon historian V osassa kerrotaan Villen osallistuneen Mikkelissä suojeluskunnan toimintaan ja olleen Mikkelin suojeluskunnan paikallispäällikkönä. Ville osallistui Mikkelissä kunnallispolitiikkaan toimien Kokoomuksen ja myöhemmin Isänmaallisen Kansanliikkeen IKL:n edustajana Mikkelin kaupunginvaltuustossa ajalla 1.3.1934-13.3.1936. Hän oli myös kaupunginhallituksen jäsen 3.6.1935-13.3.1936 välisen ajan.

Kun suojeluskuntajärjestö ja Isänmaallinen Kansanliike ovat monelle varsin tuntemattomia käsitteitä, niin käyn läpi seuraavassa näiden yhteiskuntaamme vaikuttaneiden yhteisöjen taustaa jatkossa hieman tarkemmin.

Suojeluskuntien perustaminen tapahtui ensi kertaa vuoden 1905 suurlakon aikaan. Jo 1900-luvun alkuvuosina vapaaehtoisuuteen perustuvaa järjestysvaltaa oli tarvittu pitämään yllä järjestystä, kun kenraalikuvernööri Bobrikov oli ottanut poliisilaitokset maistraateilta kenraalikuvernöörin hallintaan ja perustanut santarmiston ehkäisemään valtiollisesti epäilyttäviä hankkeita. Myös venäläisiä kasakoita oli käytetty hajottamaan siviiliväestön mielenosoituksia. Helsingin kaupunginvaltuusto oli perustanut vapaaehtoisista suojeluskunnan järjestystä valvomaan. Bobrikov rajoitti suojeluskunnan toimintamahdollisuuksia ja valtuusto hajotti tämän suojeluskunnan.

Suurlakon aikaiset kaartit

Suurlakko vuonna 1905 halvaannutti koko siviilihallinnon. Santarmit hakeutuivat kasarmeille ja poliiseja riisuttiin aseista. Kansalaiset perustivat ryhmiä pitämään yllä järjestystä. Helsingissä perustettiin kansalliskaarti ja sitä rahoitettiin julkisista varoista. Pian tämä kaarti jakautui työväen punakaartiksi ja ylioppilaiden järjestyskaartiksi. Näiden välille alkoi syntyä kärhämää suurlakon

loppuvaiheessa. Vastaavaa jakautumista punakaarteihin ja porvarillisesti asennoituvien suojeluskuntiin alkoi tapahtua muuallakin maassa. Näin ilmeni vasemmistolaisten ja oikeistolaisten erilainen näkemys järjestyksen pidosta.

Tilanteen rauhoituttua perustettiin Helsingissä poliisin avuksi suojeluskunta, jolle valtuusto myönsi määrärahat ja kuvernööri vahvisti suojeluskunnan säännöt. Myös punakaartien toiminta jatkui ensin sosiaalidemokraattien johtamana ja myöhemmin johto siirtyi vallankumouksellisesti ajattelevien haltuun. Kummankin kaartin toiminta-ajatus oli yhtenevä: suojata ihmisten henkeä ja omaisuutta sekä kansalaisvapauksien toteutumista. Punakaartien jäsenmäärä nousi arvion mukaan 25 000 henkeen. Helsingissä oli kahakoita Hakaniemessä ja Viaporissa ja näihin osallistui kummankin kaartin jäseniä. Kahakoiden johdosta Helsingin suojeluskunta hajaantui ja punakaarti lakkautettiin. (Selén: Sarkatakkien maa, s. 11-13)

Kuva teoksesta Sarkatakkien armeija; Suojeluskuntapuvut Kesäpuku m/25, ja kesäpusero ja lakki m/37

Vallankumoukset 1917 Venäjällä ja Suomen itsenäistyminen

Venäjällä maaliskuussa 1917 keisari syrjäytettiin ja tilalle tuli väliaikainen hallitus. Autonomiseen Suomeen tuli Suomen ammattijärjestön puheenjohtajan Oskari Tokoin johtama senaatti ja santarmilaitos lakkautettiin. Kesällä 1917

Suomessa oli venäläistä sotaväkeä 125 000 miestä suojaamassa Pietaria saksalaisten hyökkäykseltä. Venäläinen sotaväki ilmoitti luovuttavansa järjestysvallan pidon työväelle Helsingissä. Vasemmistoenemmistöisissä kaupungeissa alettiin perustaa miliisiosastoja järjestystä valvomaan. Porvarillisella puolella alettiin perustaa suojeluskuntia ja sosialistien hallitsemissa yhteisöissä punakaarteja kevään 1917 aikana. Maatalouslakot ja elintarvikelevottomuudet kiihdyttivät suojeluskuntien perustamista. Lokakuun lopussa 1917 suojeluskuntia oli jo 315 ja punakaarteja 109 kpl.

Venäjällä bolševikkien aikaansaama lokakuun vallankumous poisti väliaikaisen hallituksen ja otti vallan kommunistien käsiin V.I.Leninin johdolla. Suomessakin kommunistien tavoitteena oli vallankumous ja maahan julistettiin lakkoja marraskuun 1917 aikana. Ensimmäiset suojeluskuntien ja punakaartien aseelliset yhteenotot tapahtuivat näiden lakkojen aikana. Uusia suojeluskuntia perustettiin marraskuussa 60 ja punakaartien määrä nousi 340:een. Jäseniä suojeluskunnissa oli tuolloin 38 000 ja punakaarteissa vajaa 30 000 henkeä.

Kaartien aseistus oli heikkoa: pistooleita, kiväärejä, puupatukoita ja metsästysaseita oli käytössä. Vähitellen kaartit saivat sotilasaseita käyttöönsä. Vuoden 1917 lopulla suojeluskuntalaisille alettiin antaa sotilaskoulutusta ja Vimpelissä sekä Vöyrillä annettiin päällystökoulutusta. (Selén: Sarkatakkien maa, s. 14-20).

Kansalaissodan tapahtumat

Senaatti julisti Suomen itsenäiseksi 6.12.1917 ja P.E.Svinhufvudin johtama senaatti antoi C.G.E. Mannerheimille tehtäväksi järjestyksen palauttamisen maahan tammikuun puolessa välissä 1918. Venäjältä Suomeen palannut Mannerheim siirtyi esikuntineen Vaasaan, jonne myös Saksassa jääkärikoulutuksessa olleet sotilaat palasivat.

Helsingissä punakaarti nousi kapinaan

tammikuun 27- ja 28. päivien välisenä yönä ja Pohjanmaalla alettiin samanaikaisesti riisua aseista venäläisiä sotavoimia. Kun venäläisiä sotilaita osallistui punaisten puolella taisteluihin, nimitettiin sotaa tällä perusteella Vapaussodaksi. Sotaa nimitettiin myös sisällissodaksi, kun se tapahtui pääosin suomalaisten joukkojen välillä ja neutraalein nimitys on kansalaissota, kun siihen osallistui Suomen kansalaisia molemmilla puolilla. Rintamalinja vakiintui Tampereen ja Kouvolan pohjoispuolelle ja jatkui Karjalaan saakka ja pohjoisempi alue jäi valkoiseksi puoleksi kutsutun osapuolen haltuun.

Suojeluskuntien toiminta loppui punaisten haltuun jääneellä alueella ja mahdollisuuksien mukaan suojeluskuntiin kuuluneet poistuivat valkoisen puolen haltuun jääneelle alueelle. Senaatti antoi helmikuussa asevelvollisuuslain, jonka mukaan kaikki 21-30-vuotiaat miehet olivat velvollisia saapumaan kutsuntoihin. Luotettavat, maanpuolustukseen soveliaat merkittäisiin lain mukaan kotipaikkakuntansa suojeluskunnan luetteloon.

Suojeluskuntajoukoista muodostettiin ensin joukkueita ja komppanioita ja myöhemmin rykmenttejä. Sodan ratkaisutaistelu käytiin huhtikuussa 1918 Tampereella ja saksalaisten joukkojen mairinnousu etelärannikolla joudutti sodan päättymistä toukokuussa 1918. Vapaaehtoiset suojeluskuntalaiset muodostivat valkoisen armeijan rungon ja heidän merkityksensä säilyi suurena koko sodan ajan. Hallituksen joukkoja voitiin perustellusti kutsua talonpoikaisarmeijaksi. Suojeluskuntalaiset huolehtivat kuljetustehtävistä hevosillaan ja heillä oli hallinnollisia sekä järjestyksen pitoon liittyviä tehtäviä. (Selén: Sarkatakkien maa, 20-27).

Suojeluskunnat osaksi yhteiskuntaa

Vuonna 1919 annettiin suojeluskunta koskeva uusi asetus, jonka mukaan suojeluskuntien tarkoituksena on hallituksen ohjeiden mukaan edistää kansan puolustuskuntoisuutta ja turvata laillista yhteiskuntajärjestystä. Tämän toteutta-

miseksi suojeluskunnat antavat sotilaallista kasvatusta suojeluskuntaisille, edistävät voimistelua, urheilua ja kansalaiskunnan kasvamista, toimivat tarvittaessa vakinaisen armeijan tukena ja avustavat pyydettyä järjestysviranomaisia. Jäseneksi suojeluskuntaan otetaan niihin pyrkiviä miehiä, joiden uskollisuuteen laillista yhteiskuntajärjestystä kohtaan voidaan luottaa ja jotka ovat täyttäneet 17 vuotta.

Suojeluskunnan organisaatiossa ylimpänä toimi suojeluskuntain ylipäällikön johtama yliesikunta. Sen alapuolella olivat piiriesikunnat, jotka johtivat paikallisten suojeluskuntien toimintaa. Suojeluskuntia oli vuoden 1919 lopussa 560 kpl. Suojeluskunnat muodostivat maantieteelliseen jakoon perustuvia suojeluskuntapiirejä, joita oli 22 kappaletta. Savon alueella toimivat Kuopion ja Mikkelin suojeluskuntapiirit. Suojeluskuntapiirissä olivat omat esikunnat. Suojeluskuntien ylipäällikkönä toimi vuodesta 1922 alkaen jääkärikoulutuksen saanut everstiluutnantti Lauri Malmberg vuoteen 1945 saakka.

Moniin suojeluskuntiin valittiin paikallis-päälliköiksi jääkärikoulutuksen saaneita miehiä. Paikallis-päällikön tehtäviin liittyi selvä väliaikaisuuden leima, sillä monissa suojeluskunnissa paikallis-päälliköt vaihtuivat monesti. Ville Ruuskanen toimi Mikkelin suojeluskunnassa paikallis-päällikkönä.

Kuva teoksesta Sarkatakkien armeija; Mikkelin suojeluskuntapiirin lippu

Suojeluskuntien toimintaa rahoitettiin valtion budjettivaroin, mikä aiheutti jatkuvaa keskustelua vasemmiston ja oikeiston välillä eduskunnassa. Vasemmisto muistaen vuoden 1918 tapahtumat vastusti suojeluskuntien rahoitusta ja oikeisto kannatti sitä. Suojeluskuntien osuus valtion menoista oli kuitenkin vain alle yhden prosentin luokkaa.

Suojeluskuntien poliittisesta luonteesta oli puolueilla eriäviä näkemyksiä. Oikeistoon kuuluvat katsoivat suojeluskuntien olevan yhteiskuntajärjestystä ylläpitävä tehtävä ja kommunistien vastustaminen. Sen sijaan järjestö ei vastustanut sosiaalidemokraattista puoluetta ja työväestöön kuuluvia henkilöitä olikin järjestön jäsenissä 17 prosentin verran vuonna 1927. Vasemmistoon kuuluvat katsoivat suojeluskunnat luokkakaartiksi ja sen takia suhtautuivat kielteisesti järjestön toimintaan.

Vuonna 1927 lakimuutoksella suojeluskunnat otettiin osaksi tasavallan sotavoimia ja suojeluskuntajärjestöltä kiellettiin osallistuminen poliittiseen toimintaan. Suojeluskunnan upseerin virkoihin nimitettävillä piti olla upseerin arvo sotavoimissakin.

Osana urheiluharrastusta kehitti Lauri ”Tahko” Pihkala pitkäpallopelistä pesäpallon pelin suojeluskuntien tarpeeseen. Pallon lyöminen kehitti silmän tarkkuutta ja käden vakautta, joita tarvittiin amunnassa. Pallon heittäminen kohteeseen oli samalla harjoitusta käsikranaatin heittoon. Eteneminen ja syöksyminen pesällä harjoittivat nopeutta ja suorituksen oikea-aikaisuutta, mikä säästäisi henkiä taistelutilanteessa. Peli oli myös joukkueen yhteistoimintaa, mikä paransi sosiaalista kanssakäymistä pelaajien kesken. (Selén: Sarkatakkien maa 31-60).

1930-lukua käsittelevä osio julkaistaan syksyn lehdessä

Sukuseuran hallituksen yhteystiedot

Puheenjohtaja

Asko Ruuskanen,

Viljelijäntie 16, 70260 Kuopio

Email: [asko.ruuskanen\(at\)kolumbus.fi](mailto:asko.ruuskanen(at)kolumbus.fi)

p. 0500-759250

Varapuheenjohtaja

Outi Rytönen

Kirkkosaarentie 313, 72400 Pielavesi

Email: [outirytonen\(at\)suomi24.fi](mailto:outirytonen(at)suomi24.fi)

Sihteeri

Markku Ruuskanen

Vaaratie 4, 05200 Rajamäki

Email: [markkuj.ruuskanen\(at\)kolumbus.fi](mailto:markkuj.ruuskanen(at)kolumbus.fi)

p. 050-5729534

Seppo Ruuskanen,

Hoilonkatu 6, 18150 Heinola

Email: [seppoj.ruuskanen\(at\)phnet.fi](mailto:seppoj.ruuskanen(at)phnet.fi)

p. 0400- 770323

Reino Ruuskanen,

Kuuselankatu 31, 04400 Järvenpää

Email: [reino.ruuskanen\(at\)luukku.com](mailto:reino.ruuskanen(at)luukku.com)

p. 041-4601088

Lea Kokko

Ristikkokatu 3 B 19, 00580 Helsinki

Email: [kokkolea\(at\)gmail.com](mailto:kokkolea(at)gmail.com)

p. 044-5945230

Marita Nygrén

Klaavuntie 1 B 13, 00910 Helsinki

Email: [marita.nygren\(at\)gmail.com](mailto:marita.nygren(at)gmail.com)

p. 040-7089794

Raija Peltola

Peltolantie 1 D 13

04600 Mäntsälä

Email: [raijahpeltola\(at\)gmail.com](mailto:raijahpeltola(at)gmail.com)

p. 0400-814 931

Jorma Ruuska

Kylväjäntie 2 B 8, 33340 Tampere

Email: [jore1958\(at\)gmail.com](mailto:jore1958(at)gmail.com)

p. 040-5418754